

## سیستم مالیاتی پاکستان: مالیات غیرمستقیم

### حقوق و عوارض گمرکی

کالاهائیکه به پاکستان وارد و یا از آنجا صادر میشوند، مشمول پرداخت حقوق و عوارض گمرکی براساس نرخهای متفاوت و بموجب تعرفه گمرکی پاکستان میباشند. حقوق گمرکی یکی از مهمترین منابع درآمد و عواید ملی است و به عنوان ابزاری جهت سیاست مالیاتی بکار میرود. و مزیت آن از این نظر است که فعالیتهای اقتصادی را در جهت مطلوب سوق میدهد. این گونه مالیاتها، همچنین ابزار مناسبی جهت حمایت از تولیدات و صنایع داخلی کشور و از طرف دیگر تأمین مالیاتهای داخلی می باشد. حقوق و عوارض گمرکی شامل حقوق گمرکی بر واردات و صادرات کالا نزدیک به ۴۲/۶۱ درصد از کل درآمدهای مالیاتی را تشکیل میدهد که از این میزان نزدیک به ۴۱/۷۰ درصد مربوط به کالاهای وارداتی و تنها ۰/۹۱ درصد در ارتباط با صادرات کالا میباشد. ترکیب نرخهای مربوط به حقوق و عوارض گمرکی براساس تعداد بسیاری عوامل اقتصادی- اجتماعی تعیین و برآورد میگردد. لیکن طرح کلی بر این پایه استوار گردیده است که نرخهای بالایی در مورد کالاهای لوکس و غیر ضروری در نظر گرفته شود. واردات تجهیزات بیمارستانی، وسائل و لوازم علمی، ماشین آلات کشاورزی، صنایع هواپیماسازی، صنایع چوب و این قبیل صنایع مواد اولیه جهت تولیدات، بطور کلی و یا با رعایت نرخ رسمی حقوق گمرکی از پرداخت مالیات معاف هستند.

از نقطه نظر اقتصاد ملی، تعرفه های مربوط به واردات که بطور تصاعدی ادامه یافته، اثرات بسیاری بر صنایع بجای گذاشته

است. واردات ماشین آلات صنعتی از سطح وسیعی از امتیازات برخوردار بوده است. بمنظور پیشرفت مناطق عقب مانده و کمتر توسعه یافته، ماشین آلات صنعتی وارداتی به آن مناطق اختصاص داده میشود. برای مثال: مناطق بلوچستان، کشمیر آزاد، نواحی شمال، دره اسماعیل خان، نواحی مالاکندو، نواحی کوهستانی و کلیه صنایع دولتی از معافیت کلی برخوردار میباشند. این چنین معافیت هایی برای صنایع موجود در نواحی شیکار پور، کوباباد، تمار پار کاروداد و به استثنای «کوتری» و نواحی دره نمازی خان- راجانپور، میان والی، بماکار در نواحی سند و پنجاب، مقرر گردیده است.

معافیت های صنعتی واردات، مربوط به صنایع نساجی، چرم سازی، جراحی، صنایع کارد و چنگال، کالاهای ورزشی، دستکش، صنایع لباس دوزی، مرغداری، صنایع سنگ مرمر، می باشد. همچنین ماشین آلات جهت صنایع کود زمین، مرغداری لباسهای حاضری، جوراب بافی، حوله و مراحل نساجی و صنایع گوشت و برنج خشک کنی از عوارض و حقوق گمرکی معافند. نرخهای تشویقی جهت ورود ماشین آلات کفش و پوتین، ماشین آلات پنبه زنی و ریسندگی پشم، ماشین آلات تصفیه و ماشین آلات مورد نیاز معادن نیز مورد نظر قرار گرفته شده است.

بمنظور افزایش و گسترش توریسم در پاکستان، واردات وسائل و تجهیزات هتلداری، از معافیت هایی برخوردار میباشند. البته این گونه امتیازات به کالاهایی که در داخل تولید نمیشوند اعطاء میشود. هر چند جهت نیل به مقاصد و اهداف پیشرفت اقتصادی، کارشناسان مربوطه درصدد هستند

این گونه معافیت‌ها و مالیات‌های تشویقی را ادامه دهند.

در بودجه سال ۸۵-۱۹۸۱ دولت اقداماتی جهت استحکام و تقویت احیاء و گسترش صنایع نوپا و جدیدالتأسیس به عمل آورده است و علاوه بر امتیازاتی که قبلاً نیز وجود داشته امتیازات جدیدتر و سیاست‌های تشویقی هر چه بهتر جهت حمایت از صنعتی شدن اقتصاد کشور، اعطاء گردیده است.

ورود ماشین‌آلات مورد استفاده برای تولیدات داخلی بافندگی، تخم افشانی، لبنیات، صنایع پرورش زنبورعسل، ماشین‌آلات مربوط به تهیه ادویه‌جات، سوزن بافندگی، کود و ریخته‌گری کلاً از پرداخت مالیات و عوارض و حقوق گمرکی معاف می‌باشند. بمنظور حمایت از صنایع نقشه‌برداری حدود ۲۰ درصد عوارض و حقوق گمرکی در مورد واردات آنها مشمول معافیت حقوق و عوارض گمرکی می‌باشند. عوارض گمرکی در مورد ماشین‌آلات فلزکاری، ابزار واردات کامپیوتری و صفحات و چرخ‌های مربوط به آسیاب، سیم‌های الکتریکی، موادخام برای تهیه و تولید ماشین‌ریسندگی جهت تشویق صنایع محلی کاهش یافته است.

۱۹/۲	۲۱/۳	۴/۳	۲/۲	۴- کالاهای ساخته شده از/
				پنبه نسوز
۱۱/۳	۲۲/۷	۲/۴	۲/۱	۵- قطعات ولوازم خودرو و
۵۴/۲	۶۵/۶	۵/۸	۴/۶	۶- بیسکویت ونان
				شیرینی
۰/۵	۱/۱	۰/۱	-	۷- مواد سفید کننده
۹/۳	۹/۹	۱/۰	۱/۲	۸- اطاق اتوبوس
۰/۸	۱/۱	۰/۲	۰/۲	۹- گاز کربنیک
۱/۶	۱/۶	۰/۱	۰/۱	۱۰- لوله سیمانی
۲۰/۳	۲۴/۶	۲/۴	۱/۷	۱۱- مواد شیمیائی
۱/۰	۱/۰	۰/۱	۰/۱	۱۲- کلرین
۹/۰	۱۲/۳	۱/۶	۱/۱	۱۳- فیلتر سیگار
۶/۵	۸/۰	۱/۴	۱/۲	۱۴- مواد تغلیظی
۸/۴	۱۰/۳	۱/۵	۱/۳	۱۵- چوب پنبه
۱/۲	۲/۴	۰/۳	۰/۳	۱۶- اسانس‌ها
۱۴/۸	۱۶/۷	۰/۹	۰/۹	۱۷- پافزار
۶/۶	۰/۱	۰/۷	-	۱۸- کود شیمیایی
۲/۲	۳/۲	۰/۴	۰/۳	۱۹- گلیسرین
۲/۶	۲/۶	۰/۲	۰/۲	۲۰- اسید هیدرور
				کربوریک

۱۳/۳	۹/۲	۳/۴	۱/۳	۲۱- بستنی
۱۶/۲	۲۴/۰	۱/۳	۱/۶	۲۲- گاز طبیعی
-	۱۱/۰	-	۱/۶	۲۳- سموم شیمیایی
-	-	-	-	۲۴- روغن مایع
۲۸/۸	۳۳/۱	۴/۲	۳/۵	۲۵- گلوکز مایع
-	-	-	-	۲۶- سنگهای مرمر
۰/۶	-	-	-	۲۷- محصولات فلزی
۴/۳	۵/۱	۰/۴	۰/۴	۲۸- صنایع کاغذ
۲/۶	۴/۱	۰/۵	۰/۴	۲۹- چوب
۱/۵	۲/۲	۰/۳	۰/۳	۳۰- قسمت‌های دیگر (چوب و صنایع چوب)
۹/۶	۱۳/۱	۱/۴	۱/۱	۳۱- ظروف بهداشتی

جدول شماره ۱: مالیات فروش بر کالاهای غیر مشمول مالیات

غیرمستقیم			
واحد: میلیون روپیه			
تعدیل شده			
ژوئن ۱۹۸۴	ژوئن ۱۹۸۴	ژوئن ۱۹۸۳	ژوئن ۱۹۸۴
۰/۶	۰/۹	۷/۲	۵/۵
۱- کالاهای ساخته شده			
از آلومینیوم			
۰/۳ (Alamonia)	۰/۴	۳/۰	۱/۹
۲- گاز			
۶/۲	۱/۵	۲۱/۶	۱۴/۳
۳- اسلحه و مهمات			

بقیه جدول شماره ۱

مالیاتهای غیرمستقیم داخلی

۳۲- افزار کفشدوزی	—	—	۰/۴	۱/۳	مالیات داخلی مربوط به آن دسته کالاها تولید شده و
۳۳- مواد خام صابون	۰/۲	۰/۴	۳/۱	۲/۲	خدماتیست که در پاکستان انجام میگیرد. مالیاتهای مرکزی در
۳۴- سیلیکات سدیم	۰/۳	۰/۲	۲/۸	۲/۲	کشور پاکستان، اقلام زیادی از کالاها را در بر میگیرد. در
۳۵- مواد الکلی	۱/۱	۱/۳	۱۲/۷	۸/۳	سالهای پس از استقلال کشور پاکستان، شمار کالاها
۳۶- اسید سولفوریک	۰/۳	۰/۸	۴/۴	۳/۰	مشمول مالیات غیرمستقیم، تنها ۱۵ قلم و دو مورد مربوط به
۳۷- کالاها ضمیمه	۰/۲	۰/۵	۱/۷	۱/۲	مالیات بر خدمات بوده است. ولی کم کم مالیات غیرمستقیم
شماره ۳۲					
۳۸- شیرینی جات	—	—	—	۱/۰	گسترده تر شد، چنانچه مالیات داخلی بر ۲۶ قلم کالا براساس
۳۹- آجر سفال همه نوع	۰/۵	۰/۳	۳/۴	۲/۴	نرخهای ویژه وضع شده و ۲۳ قلم کالای دیگر نیز براساس
(شامل سفال مرمرین)					قیمت خرده فروشی، موضوع مالیات غیرمستقیم میباشد.
۴۰- برزنت	۰/۴	۰/۳	۲/۹	۳/۱	نزدیک به ۲۵ کالای دیگر از مالیات معاف هستند و از این ۶۶
۴۱- قطعات تلفن	—	—	—	—	قلم کالا، تعداد ۲۲ قلم آن براساس نرخهای ویژه، ۱۱ قلم بر
۴۲- ادویه جات	—	—	—	۰/۸	مبنای ارزش کالا و ۸ قلم دیگر بر مبنای قیمت خرده فروشی،
۴۳- کاغذ ضد آب	—	—	—	۰/۳	میزان مالیات متعلق به آنها مشخص میشود.
۴۴- میله های جوشکاری	—	—	—	۰/۱	در جدول شماره ۲ لیست ۱۰ قلم کالا آورده شده که
۴۵- مالیاتهای معوقه	۱/۹	—	۱۱/۰	۳/۵	تقریباً ۹۴ درصد از کل درآمدهای ناشی از مالیات غیرمستقیم
(بقایای مالیاتی)					را بخود اختصاص داده اند:
۴۶- مالیاتهای متفرقه	۲۰/۳	۹/۲	۷۶/۶	۴۸/۴	جدول شماره ۲: سهم کالاها مشمول مالیات غیرمستقیم
وصول ناخالص (اقلام	۶۳/۵	۵۴/۷	۴۹۶/۲	۳۴۶/۵	(داخلی)

(۴ تا ۶)

درصد	نوع کالا	جدول شماره ۱- وصول مالیات بر فروش کالا (بوسیله CITS)				
۳۲ درصد	۱- تنباکو	—	—	—	استرداد مالیاتی	
۱۸ درصد	۲- سیمان	۳۴۶/۵	۴۹۶/۲	۵۴/۷	۶۳/۵	وصول خالص
۹ درصد	۳- گروه P.O.L	جدول شماره ۱- وصول مالیات بر فروش کالا (بوسیله CITS)				
۶ درصد	۴- روغن نباتی	۱۵/۳	۶/۱	۱/۲	—	وصول ناویژه
۱۵ درصد	۵- قندوشکر	۰/۱	—	—	—	استرداد مالیاتی
۵ درصد	۶- گاز طبیعی	۱۵/۲	۶/۱	۱/۲	—	وصول خالص
۵ درصد	۷- نوشابه های غیرالکلی	۳۶۱۵/۳	۴۷۷۷/۴	۵۰۸/۲	۴۳۲/۶	وصول ناویژه (از بخش ۴ تا ۱)
۲ درصد	۸- الیاف پنبه ای	۲۳/۵	۳۰/۱	۱/۰	۰/۵	استرداد مالیاتی و کسریها
۱ درصد	۹- صابون و مواد پاک کننده	۱۰۲/۶	۱۲۲/۸	۹/۸	۷/۸	تحقیقات و معافیت ها
۱ درصد	۱۰- مواد رنگی و روغن جلا	۳۴۸۹/۲	۴۶۲۴/۵	۴۹۷/۴	۴۲۴/۳	وصول خالص
۹۴ درصد	جمع کل					

بموجب قانون بودجه سال ۸۳-۱۹۸۲، قوانین جدیدی در مورد وضع مالیات داخلی براساس قیمت اتخاذ شده است.

نظارت بر نحوه اجرا و وصول مالیاتهای غیرمستقیم، نسبتاً ساده است ولی یکی از جنبه‌های زیان‌بار آن، عدم کشش‌پذیری این مالیاتها نسبت به تغییرات قیمت میباشد در حالیکه نرخهایی که براساس ارزش کالاها در نظر گرفته میشوند (نسبت به قیمت) از کشش‌پذیری برخوردار میباشند.

این گونه مالیاتها با توجه به کاهش و یا افزایش ارزش کالا، تغییر پیدا میکنند و عبارتی تابع تغییرات ارزش کالا هستند. زمانیکه ارزش کالاها افزایش یابد درآمدهای دولت از محل جمع‌آوری و وصول این گونه مالیاتها افزایش خواهد یافت.

تعیین مالیاتهای داخلی براساس ارزش کالا، از لحاظ برآورد محاسبه، با مشکلاتی مواجه خواهد شد، بهمین جهت نرخهای مالیاتی تعداد زیادی از کالاها، براساس نرخهای ویژه‌ای تعیین میگردد. در این رابطه، قیمت برخی از کالاهای ضروری و مهم، از قبیل: محصولات گیاهی، قند و شکر، سیمان و غیره، متناوباً از سوی دولت مورد تجدیدنظر قرار گرفته تا همواره براساس یک معیار ثابت نرخها برآورد نشود.

دولت در انتخاب کالاهای مورد نظر جهت پرداخت مالیات داخلی، از اصل استاندارد استفاده میکند بدین ترتیب که هزینه وصول این مالیاتها بایستی کمتر از کل عایدات ناشی از آن باشد. همچنین بایستی مبنا و اساس تعیین این گونه کالاها چنان باشد که عایدات ناشی از آنها بادوام و باثبات بوده و بتوان مجموع درآمدهای حاصل از این منبع بطور تقریب پیش‌بینی نمود و کلاً مبنای انتخاب باید بگونه‌ای باشد که کالاهائیکه مصرف عمومی دارند، چندان تحت فشار واقع نشده و برعکس کالاهائیکه تنها فشر خاصی از آنها استفاده میکنند ملاک نظر قرار گیرد. بطوریکه مالیات بر کالا، بار سنگینی بر دوش افراد جامعه ایجاد ننماید. اما

ناگفته نماند با توجه به اینکه کشور پاکستان در حال عبور از مرحله پیشرفت اقتصادی می‌باشد لذا بایستی تعداد کالاهای مشمول مالیاتهای داخلی و همچنین خدمات مورد نظر در سطح محدودی باقی بماند.

هدف از وضع مالیاتهای داخلی، تنظیم قیمت خرده‌فروشی بر مبنای تثبیت قیمتها میباشد. عدم وجود قیمت تثبیت شده و قیمت تضمین شده موجب بروز اثرات زیان‌آوری برای تولید کنندگان و غیر اقتصادی بودن تولید نیز می‌باشد. در صورتیکه وجود قیمتهای تثبیت شده منجر به اطمینان مصرف کننده جهت پرداخت قیمت مشخص کالاها شده که این امر نیز حذف «عدم اعلام قیمت» برای پرداخت مالیات غیرمستقیم میگردد.

برخی از کالاها که مشمول مالیات داخلی بوده و براساس قیمت خرده‌فروشی میزان مالیات آنها مشخص میگردد عبارتند از: دخانیات، چسب، صابون، لوازم آرایش، لامپهای الکتریکی، باطری خشک، باطریهای مخصوص، روغن ماشین، رنگهای نقاشی، مواد رنگی، روغن جلا و غیره. این روش وصول مالیاتها که براساس قیمت ثابتی انجام می‌پذیرد برای مصرف کننده بسیار سودمند میباشد، چه در صورت تغییرات ناگهانی در درآمد، شخص وضعیت متعادل‌تری را نسبت به زمان عدم تثبیت قیمتها خواهد داشت. همچنین این روش، مکانیزم نسبتاً صحیح و دقیقی برای تحقیق درآمدها می‌باشد.

در پاکستان، مالیاتهای غیرمستقیم، نه تنها محلی برای تأمین درآمدها بوده، بلکه بعنوان ابزار مناسب و مؤثری در اجرای سیاستهای اقتصادی دولت، جهت دستیابی به اهداف مهم اقتصادی میباشند. در حقیقت، مالیاتهای داخلی برای هماهنگی و تنظیم بین منابع کمیاب و اولویتهای مصرف کننده بمنظور تأمین حداقل رفاه و استفاده مطلوب از منابع ملی میباشد.

## روشهای وصول عوارض و حقوق گمرکی

### روش نظارت بر ترخیص کالاها:

یک روش اساسی برای تشخیص مالیات می باشد که از طریق آن، انتقال هرگونه محموله کالاهای مشمول مالیات غیرمستقیم، تحت نظارت اداره مالیاتهای غیرمستقیم پس از انجام امور مقدماتی در خصوص اسناد و مدارک مقرر و پرداخت مالیات، صورت می پذیرد.

### روش ترخیص از سوی تولید کنندگان:

بمنظور تسریع و سهولت در ترخیص کالا بدون نظارت مأمورین مالیات غیرمستقیم، ترتیباتی داده شده است که در برخی نواحی اعلام شده برای تولید کنندگان کالاهای خاص مانند: سیمان، روغن نباتی، کربنات سدیم و مواد نفتی عملی گردد. این نوع ترخیص در سراسر کشور به اجرا گذاشته میشود. با این روش بعلاوه اعتماد به تولید کننده، محاسبه تعداد و شماره میزان تولید، بدون نظارت مأموران مالیاتهای غیرمستقیم، عملی میگردد. اسناد و مدارک جهت ترخیص کالاها از سوی مأموران مالیاتهای غیرمستقیم مورد رسیدگی و ممیزی قرار گرفته و مراقبت های ویژه ای بمنظور جلوگیری از فرار مالیاتی به عمل می آید.

### روش وصول مالیات براساس ظرفیت تولیدی:

در این روش، ظرفیت تولیدی یک ماشین از طریق اداره مرکزی درآمدها تعیین میگردد. مالیاتهای متعلقه (غیرمستقیم) بصورت اقساط ماهانه معمولاً در ۱۲ ماه پرداخت میشود. در حال حاضر این روش مورد عمل قرار نمیگیرد.

### معافیت ها و استرداد مالیات:

معمولاً حقوق و عوارض گمرکی بر صادرات کالا تعلق نمیگیرد و در صورت اجرا بر برخی اقلام خاص، عوارض پرداختی استرداد میگردد و در هر حال، بمنظور استرداد مالیات پرداخت شده بابت صادرات کالا، صادر کننده بایستی

درخواست خود را به مدیریت اداره مرکزی درآمدها تسلیم نماید. سپس کالاها بوسیله مأمورین وصول از نقطه نظر تشخیص ماهیت مواد، تعیین مقدار و مبلغ مشمول مالیات، ممیزی میگردد. نرخ تحقیقات و معافیت ها تقریباً بر تعدادی از کالاهای استاندارد وضع میشود و بعنوان محرکی در امر تشویق صادرات میباشد.

### فعالیت برای جلوگیری از فرار مالیاتی:

اداره مرکزی مالیاتهای غیرمستقیم (مالیات داخلی) مراقبت های ویژه ای بمنظور جلوگیری و کنترل هرچه بیشتر فرار مالیاتی انجام میدهند. این اداره به انجام امور خاصی از جمله بررسی و جستجو در مورد یافتن کالاها و مراکز مشمول مالیات غیرمستقیم می پردازد، همچنین بازرسی های ناگهانی و مراقبت های گروههای گشت بمنظور کشف و تشخیص مواردی همچون نقل و انتقال کالاهای قاچاق (بدون پرداخت مالیات)، صورت می پذیرد.

بمنظور تشخیص و انجام امر ممیزی جهت تعیین میزان مالیات کالاها مشمول مالیات و همچنین رسیدگی به صحت ارزش و قیمت های اعلام شده در مورد برخی کالاها، فعالیت مستمر و وسیعی انجام پذیرفته و معمولاً جهت تشخیص این امر، از قیمت های روز (بازار) استفاده شده و ملاک عمل قرار میگیرد.

همچنین گروههای متشکلی جهت یافتن موارد تجمع این گونه کالاها که بمنظور فرار از مالیات انجام گرفته است فعالیت دامنه داری داشته و بخصوص در امر مبارزه با قاچاق، کوشش بسیاری صورت می پذیرد و در این رابطه دستگاههای خبر دهنده اطلاعات موجود در این زمینه ها، بوجود آمده است.

### صنایع روستایی

صنایع روستایی با توجه به معافیت های مالیاتی در مورد تولید

۳۱/۹	۴۹۹۲/۹	دخانیات
۱۸/۲	۲۸۵۱/۶	سیمان
۴/۹	۷۷۸/۵	گاز طبیعی
۰/۲	۴۰/-	نفت خام
۰/۹	۱۴۱۱/۲	محصولات (POL)
۱/۱	۱۷۴/۸	رنگ و روغن جلا
۰/۴	۶۹/۷	لوازم آرایش
۱/۴	۲۲۷/۱	صابون و مواد پاک کننده
۰/۱	۱۶/۲	کربنات سدیم
۰/۲	۲۶/۲	لاستیک چرخ اتومبیل
۰/۱	۱۰/۲	چکهای بانکی
۱/۶	۲۵۹/۴	الیاف پنبه ای
۰/۳	۵۰/۹	پارچه های پشمی
۰/۴	۶۱/۳	باطریهای الکتریکی
۰/۴	۶۹/۶	لامپ های الکتریکی
۰/۱	۲۴/۶	کبریت
۰/۸	۱۲۳/۲	خدمات هتل ها
۱/۴	۲۳۰/۲	سایر اقلام مشمول مالیات غیرمستقیم
۱۰۰/-	۱۵۶۵۲/۲	جمع کل

کنندگان کوچک، وسعت بسیاری یافته است. بمرور گسترش هر چه بیشتر در مورد سرمایه گذاری در واحدهای فوق الذکر، میزان سرمایه گذاری از ۵۰۰۰۰۰ روپیه به ۱۰۰۰۰۰۰ روپیه افزایش یافته است البته به شرط آنکه تعداد افراد کارگر در این کارگاهها بین ۶ تا ۱۵ نفر باشند و بر مبنای یک شیفت کار فعالیت کرده و برای انجام امور خود از انرژی الکتریکی و مکانیکی استفاده نمایند.

**عوائد حاصل از مالیاتهای مرکزی (داخلی)**

مالیاتهای غیرمستقیم ناشی از مالیات داخلی دومین منبع بزرگ مالیاتی میباشد. میزان درآمد حاصل از این دسته از مالیاتها در سال ۸۴-۱۹۸۳، ۲۹ درصد کل درآمدهای مالیاتی دولت بوده است.

جدول شماره ۳ نحوه ارتباط بین انواع درآمدهای مالیاتی را به تفکیک نوع مالیات مشخص ساخته است:

**جدول شماره ۳: ارتباط بین انواع درآمدهای مالیاتی**

نوع مالیات	برآورد مالیات وصولی (میلیون روپیه)	سهم در کل مالیاتهای غیرمستقیم (درصد)
الف: مالیاتهای مستقیم	۹۴۹۷/-	۱۶/۸
ب: مالیاتهای غیرمستقیم:	۴۶۸۶۳/۶	۸۳/۲
حقوق و عوارض گمرکی	۲۱۷۰۰/-	۳۸/۵
مالیاتهای داخلی	۱۶۳۳۳/-	۲۹/-
مالیات بر فروش	۴۱۰۰/-	۷/۳
اضافه مالیات (سورشارژ)	۴۷۱۵/۱	۸/۴
حق تمیر	۱۵/۵	-
محصولات نباتی	۹۰۶/۸	۵/۸
نوشابه های غیرالکلی	۷۴۰/۱	۴/۷
قند و شکر	۲۴۳۱/۹	۱۶/-

جدول شماره ۳ نشان میدهد که تنها ۷ قلم از کالاها یعنی محصولات نباتی، نوشابه های غیرالکلی، قند و شکر، دخانیات، سیمان، گاز و محصولات (POL) ۹۰ درصد از کل درآمدهای ناشی از مالیاتهای داخلی (غیرمستقیم) را تأمین میکنند.

در واقع مالیاتهای داخلی در مرحله تولید و ترخیص، بوسیله تولید کننده در کارخانه پرداخت میگردد، یا براساس نظر ناظرین مالیاتهای غیرمستقیم میزان آن مشخص میشود و یا براساس همان میزانی که تولید کننده خود اعلام کرده است.



پرداخت می‌باشد.

ب- کلیه کالاهای وارده به پاکستان مکه وارد کنندگان آنها مشمول پرداخت مالیات می‌باشند.

مالیات بر فروش کالا هم اکنون تحت نظارت اداره مرکزی مالیاتهای غیرمستقیم و اداره گمرکات کشور می‌باشد که مأمورین این ادارات، از طرف مسئولین مالیات بر فروش کالاها گمارده شده‌اند.

از آوریل سال ۱۹۸۱ وظیفه انجام امور مالیات بر فروش کالاهای تولید شده در داخل کشور به عهده اداره مرکزی مالیاتهای غیرمستقیم گذاشته شده است.

مالیات بر فروش کلیه کالاهای تولید و ساخته شده در داخل کشور، با روش وصول مالیات غیرمستقیم عملی می‌گردد. بمنظور تسهیل کار تولید کنندگان، اگرچه طرح خوداظهاری میزان کالای ترخیص شده از سوی تولید کننده اجرا می‌گردد، لیکن وصول مالیاتهای غیرمستقیم در پاره‌ای موارد و در بعضی کارخانجات، احتمال می‌رود که مأمورین مالیاتهای غیرمستقیم گماره نشده باشند، لذا تولید کنندگان کالا در این گونه موارد مکلفند روزانه براساس میزان تولید، مالیات متعلقه به تولید کالاهای خود را محاسبه و بر روی فرمهای مخصوص (۱- $SP$ ) و (۳- $SP$ ) طی فهرستی تنظیم نموده، و سایر تشریفات مربوطه را تکمیل و به اداره مالیاتهای غیرمستقیم ارسال نمایند.

بمنظور فراهم نمودن سیستم مالیاتی مؤثر در مورد فروش کالاها، قوانین مالیات بر فروش کالاها بشرح زیر اصلاح شده است:

۱- تصریح در تعاریف و قیمت فروش کالا بمنظور اجرای کالاهای مشمول مالیات غیرمستقیم.

۲- ادغام دو قسمت از بخش سوم قانون مالیات بر فروش که وصول مالیاتهای غیرمستقیم برای کالاهای مشمول و

سیستم خود اظهاری در بیان میزان ترخیص کالاها و اجرای آن تحت نظارت مأمورین مالیاتهای غیرمستقیم در هنگام ترخیص و تولید کالا در سال ۱۹۶۱ و در ارتباط با کالاهای اساسی در شهرهای بزرگ صنعتی به مرحله اجرا درآمد. روش خوداظهاری در مورد ترخیص کالا از سوی تولید کننده در ابتدای کار در همه جا بکار رفت، لیکن در حین اجرای آن موجبات نارضایتی را فراهم آورد و در حال حاضر گسترش آن بسیار محدود گشته است. طرح وصول مالیاتهای داخلی از طریق میزان ظرفیت تولیدی که سومین روش جمع‌آوری مالیات داخلی بود، بتدریج با نتایج نامطلوبی مواجه گشت و فعلاً این روش در مورد ماشینهای مجهز به ده چرخ تراش و ده پروانه و یا کمتر اجراء میشود.

قوانین مالیاتهای غیرمستقیم، تسهیلاتی از جمله معافیت‌ها و استردادهای مالیاتی برای کالاهای صادراتی مشمول مالیات غیرمستقیم را فراهم نموده است. همچنین بمنظور سهولت و تسریع در امر صادر کنندگان، نرخهای معافیت‌ها در رابطه با ۳۲ قلم کالا استاندارد و تثبیت شده است. اداره خزانه‌داری در اکثر شهرها تأسیس گردیده است تا احتمالاً وقفه‌ای در پرداختهای قطعی و صدور تأییدیه در موارد استرداد مالیات برای مؤدیان مالیاتی ایجاد نگردد.

## مالیات بر فروش

مالیات بر فروش در ابتدا به شکل یک مالیات مضاعف بود که در سال ۱۹۵۱ به یک مالیات تک مرحله‌ای تغییر پیدا کرد. این نوع مالیات، یک مالیات همگانی می‌باشد، و کالاهای وارداتی و تولید شده در داخل کشور، مشمول مالیات بر فروش می‌باشند مگر اینکه در موارد خاصی معافیت‌هایی وضع شده باشد که شامل مواردی بشرح زیر می‌باشند:

الف- تمام کالاهائیکه در پاکستان تولید میشوند، از طریق تولید کنندگان و یا سازندگان کالا مالیات آنها قابل

غیرمشمول مالیات غیرمستقیم را تحت عنوان یک قسمت مقرر می‌دارد.

۳- اجرای مقررات مالیاتهای غیرمستقیم و قانون اصلاحی سال ۱۹۴۴ به استثناء مقررات عادی قانون مالیات بر فروش. همچنین تصمیم گرفته شد که مقررات گمرکات کشور مربوط بسال ۱۹۶۹ با نحوه وصول مالیات بر فروش کالاهای وارده، به یک شکل عمل شود. هرچند سیستم خوداظهاری جهت ترخیص کالا از سوی تولید کنندگان، جهت وصول مالیاتهای غیرمستقیم که قبلاً به آن اشاره شد، قابل اجراست و ناظران اداره مالیاتهای غیرمستقیم نیز در کارخانجات مشمول مالیات مستقر نیستند.

معافیت‌ها در مورد مالیات بر فروش کالاها به واحدهای کوچک که جزو صنایع روستایی هستند محول گردیده است، مشروط به اینکه کلیه شرایط مقرر را دارا باشد که یکی از آن شرایط مربوط به میزان سرمایه گذاری در واحد تولیدی می‌باشد. اگرچه میزان این سرمایه گذاری مشخص و تصریح نشده است ولی برخی از تولید کنندگان، بمنظور سوء استفاده از قانون فوق و برای فرار از پرداخت مالیات، سطح تولیدات خود را به دو دسته تقسیم کرده اند تا از معافیت‌های قانونی استفاده نمایند. برای جلوگیری از فرار مالیاتی، تصویب سرمایه بکار رفته، هم برای مالیات بر فروش و هم برای قوانین مالیاتی اداره مرکزی مالیاتهای غیرمستقیم پیش بینی و تصریح شده است. سرمایه بکار رفته در واحدهای تولیدی در حال حاضر اعم از هر نوع سرمایه، از جمله، سرمایه‌هایی که بصورت وام میباشند را شامل می‌گردد. همچنین هرگاه شخصی ماشین آلات و اثاثه ثابت اجاره کرده باشد ارزش چنین دارائی بعنوان سرمایه بکار رفته منظور می‌گردد. سرمایه گذاری در ملک و محل پیشه و کسب، در محاسبه سرمایه رعایت نخواهد شد.

بعلاوه با چنین تغییراتی تمامی شرایط موجود مربوط به

صنایع روستایی به قوت خود باقی خواهد ماند.

### نرخ مالیات بر فروش

نرخ استاندارد مالیات بر فروش در رابطه با کالاهای داخلی ۱۲/۵ درصد ارزش کالاها میباشد. کالاهای اساسی مورد استفاده عموم مردم کلاً از پرداخت مالیات بر فروش معاف هستند.

مالیات بر فروش در مورد برخی کالاها با نرخهای کمتری از نرخ استاندارد در نظر گرفته میشود:

۱- لاستیک اتومبیل به استثنای موتورسیکلت و دوچرخه موتوری بمیزان ۱۰٪ ارزش آنها. (۱۰ درصد)

۲- چرم مصنوعی ۱۰ درصد

۳- کاغذ و مقوا که از آنها حقوق گمرکی وصول شده و همچنین کاغذ مخصوص نوشتن (اندازه ۴۴ تا ۵۵) ۱۰ درصد

۴- کاربید کلسیم ۱۰ درصد

۵- پنبه نسوز (ضایعات) که در پاکستان تولید میشود بشرط آنکه در تولید و یا در هیچ صنعتی مورد استفاده واقع نشود. ۷/۵ درصد

۶- قطعات و لوازم اتومبیل و قطعات شاسی به استثنای آنهائیکه در فهرست مطابق قانون مورخ ۲۵ ژوئن ۱۹۸۱ وضع گردیده است و در موارد زیر بکار میروند: ۵ درصد

الف- ماشین تهیه لوازم التحریر

ب- موتورهای کشتیرانی و دریائی

ج- موتور تراکتور و شاسی مربوطه

د- موتورهای دو چرخ یا سه چرخ همراه با شاسی آنها.

۷- سیلیکات سدیم ۷/۵ درصد

۸- موتور اتومبیل، واگن باری و وسایل نقلیه چهار چرخ

بشرطی که ظرفیت موتور آنها بیش از ۱۰۰۰ cc نباشد.

۵ درصد



۹- لوازم آرایش و عطریات که در فهرست ماده قانون مشخص شده است. ۷/۵ درصد

۱۰- ماشین فرشباپی ۵ درصد

۱۱- میله های آلومینیوم ۵ درصد

۱۲- آجر سفال همه نوع ۷/۵ درصد

۱۳- اتوبوس و اطاق کامیون ۵ درصد

کالا های لوکس و تجملی معمولاً با نرخهای بالاتری مانند ۲۰ درصد یا ۳۰ درصد در مرحله واردات مشمول پرداخت مالیات هستند. محصولات صنایع روستایی که سرمایه آنها تا ۱۰۰۰۰۰۰ روپیه بوده و سایر شرایط مقرر رادار باشند از پرداخت مالیات بر فروش معاف هستند.

دستگاه حکومتی با رعایت چنین شرایطی و این چنین محدودیت هایی، مالیات تعدیلی تا نرخ ۱۵ درصد را بر مبنای «عوارض» پرداخت شده و یا بر مبنای «قیمت فروش» برای مدتی که بیش از یکسال نباشد وصول می نماید.

#### معافیت ها

بمنظور رقابت کالا های پاکستانی با بازارهای خارجی، صادر کنندگان کالا از پرداخت مالیات بر فروش برای کالاهایی از قبیل مواد اولیه و کالا های تولیدی که در ساختن کالا های صادراتی بکار میروند معاف هستند و در صورت پرداخت مالیات از سوی صادر کنندگان، قابل استرداد میباشد.

در مورد کالا های وارداتی که مالیات بر فروش آنان پرداخت گردیده است، در صورتیکه ظرف دو سال مجدداً این کالاها وارد شوند بایستی  $\frac{7}{8}$  مالیات پرداختی مسترد گردد.

اداره مرکزی درآمدها میتواند اجازه لغو مالیات قابل پرداخت بر فروش چنین کالا های وارداتی را بطور موقت بدهد، البته در مورد آن دسته از کالاهائیکه مجدداً از کشور صادر خواهند شد و با توجه به رعایت کلیه شرایط و مقررات

مربوطه.

سهم مالیات بر فروش نسبت به کل عایدات و درآمدهای مالیاتی نزدیک به ۸/۵ درصد، میباشد که البته این رقم مربوط به سال ۸۱-۱۹۸۰ می باشد و در سال ۸۲-۱۹۸۱ به ۸/۴۵ درصد رسیده است.

میزان وصول مالیات بر فروش طی سه مرحله مالیات بر فروش کالاهای وارداتی، مالیات داخلی و مرحله بعدی کالاهای غیر مشمول مالیات، که وصولی در مرحله واردات ۸۱/۵ درصد کل وصولی را تشکیل میدهد، مشخص میگردد که کالاهای مشمول مالیات داخلی نزدیک به ۹/۲ درصد و کالاهای غیر مشمول مالیات ۹/۳ درصد از کل وصولیها را تشکیل داده است. (ارقام و ارقام مربوطه از طریق جداول مشخص گردیده است).

#### ممیزی و استقرار پایگاههای بازرسی و اطلاعاتی

یک مرکز حسابرسی خیره در هر یک از ادارات وصول و اجراء مالیاتهای غیرمستقیم و همچنین در ادارات گمرکات زمینی برای وصول مالیات بر فروش، ایجاد و برقرار گردیده است. این نوع مراکز زیر نظر معاونت و نظارت ادارات وصول و اجراء میباشد.

اهداف اولیه و مقدماتی این مراکز عبارت است از کشف و تشخیص کلیه موارد مشمول مالیات غیرمستقیم و رسیدگی به نحوه پرداخت مالیات بر فروش، که اغلب براساس و مبنای خود ترخیص کالاها از سوی تولید کنندگان بوده و بمنظور حصول اطمینان از صحیح و قانونی بودن پرداخت مالیات می باشد.

صورت حساب و میزان وصولی مالیات بر فروش طی سالهای ۱۹۸۳ و ۱۹۸۴ به تفکیک نوع کالا در جدول شماره ۴ آورده شده است.